

## Norra Stockholms jätteekskog

Danderyds samlade ekbestånd utgör en del av ett unikt skogsområde: från Djurgården i söder till norra Danderyd sträcker sig ca 100 km<sup>2</sup> jätteekskog. På Djurgården står ekarna mestadels i parker, men i Danderyd finns de även i villaträdgårdar!

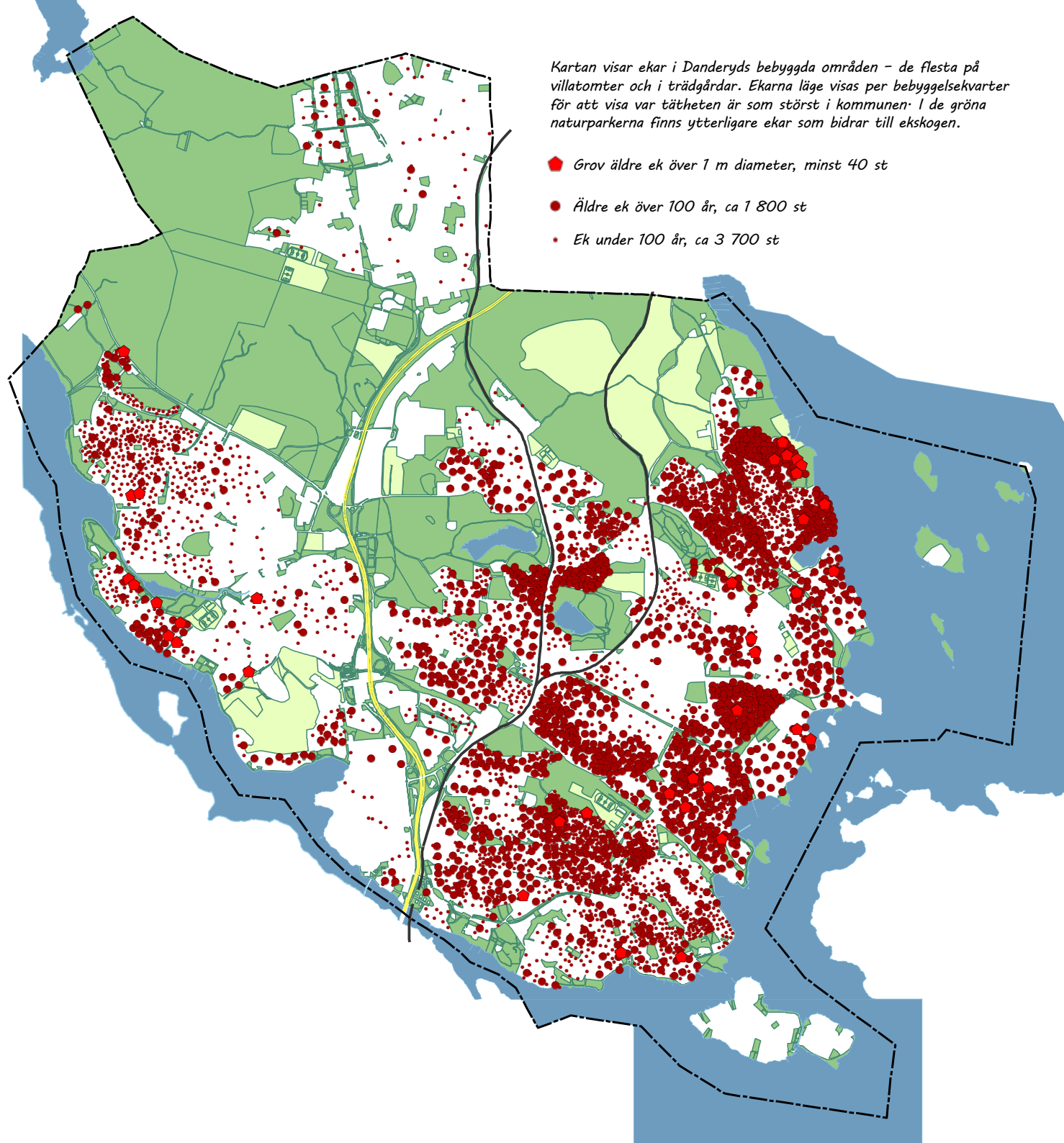
Anledningen till villaförstäderna Djursholm och Stocksunds födelse i sekelskiftets Stockholm var just rikedomerna på stora ekar i ett halvöppet parklandskap. Under slutet av 1800-talet flyttade välbärgat folk ut från innerstaden och letade speciellt upp vackra trädbeklädda naturområden. Varje tomt skulle vara en del av naturen, med träd och buskar, så att den befrämjade ro, hälsa och friskhet. Djursholm hade därför en speciell dragningskraft bland dåtidens societet.

Kungliga Djurgården, grannen i söder, var under denna tid en vidsträckt jaktpark som anlades aktivt redan på 1600-talet. Djurgården användes redan under 1700-talet som en promenad- och utflyktsvänlig skog. Skogen på Djurgården och i Danderyd blev unik eftersom man sparat träden just för sin skönhets skull. Det är samma träd som än idag står på villatomterna i Danderyds trädgårdslandskap.

Eken trivs inte i konkurrensen med andra träd, vilket gör villatomten till en perfekt växtplats. Eken struntar i vad som finns under sig - ett hus eller en klippa, en gräsmatta eller en betesmark - villasamhället har därför lyckats bevara ekarna på ett fantastiskt sätt de senaste 100 åren.

I Europa finns endast två länder som har äldre jätteekar bevarade: Sverige och Storbritannien. Dessa två länder har inte varit utsatta för ockupation på samma sätt som övriga Europa, och frånvaron av krig har räddat äldre träd från att bli nödved.

Många äldre ekar fälls idag trots att de överlevt flera hundra år på platsen. Hjälptill att bevara dessa gamla träd ytterligare ett par hundra år genom att ta väl hand om dom!



# Ek på tomten?



*Skogsduvan är en fågel som enbart häckar i ihåliga träd. Den finns i Djursholm sedan hundratals år och bygger fortfarande bo i ihåliga ekar i kommunen.*

*Ekorren som "satt i granen och skalade kottar" var Alice Tegnér speciellt förtjust i när hon flyttat till Djursholm. Ekorrar fanns inte för barnen att beskåda inne i Stockholm och Tegnér skrev därför sin berömda barnvisa när hon bodde här.*



*Den bredbandade ekbarkbocken finns endast kvar i Nordeuropa på Djurgården och i Danderyds villaträdgårdar. Den lever i döende grenar på jätteeekar.*

## Håliga ekar en bristvara

Eken täckte ursprungligen stora delar av Europa med skog. Många djur och växter i naturen har under årmiljoner utvecklats tillsammans med detta träd. Flera arter är därför helt beroende av eken för sin överlevnad.

Idag saknas äldre ekar i nästan hela Europa. De djur som ursprungligen levte av, eller kring, äldre grova ekar håller därför på att försvinna. Speciellt hotade är de arter som lever i naturligt ihåliga ekar. Ihåliga ekar är mycket ovanliga i resten av Europa eftersom stammen endast kan bli ihålig under de sista hundra åren av ekens liv. I Djurgården-Danderydskogen finns dock fortfarande ihåliga ekar kvar!

## Ek på tomten?

- En ek kan bli upp till tusen år. Många av ekarna i Danderyd är flera hundra år. De har följaktligen inte huggits bort under lika lång tid. Det är mycket som ska till för att ett träd ska kunna nå en så hög ålder – framförallt att den som råder över marken under hela denna tidsrymd förstår trädets långsiktiga värde.
- Det tar bara en dag att plocka bort och städa rent efter en flerhundraårig ek. Men du kan aldrig köpa en ny sådan ek om du ångrar dig. Produktionstiden för ett träd med samma karaktär är minst tvåhundra år, något som inte går att köpa för pengar.
- Eken är också en skulptur och struktur som går att bygga på snarare än att se som ett hinder. Unika naturformationer och förutsättningar är något som förstärker en trädgårds exklusivitet snarare än tvärtom.
- På försommaren då eken skymmer solen är det lätt att glömma bort att den under högsommaren ger svalka. På vintern ger trädet lä och det svarta grenverket framträder vackert mot den vita snön. På hösten ger de gula löven höstkänsla och på våren spricker de ljusgröna bladen återigen ut. I grenverket finns ekorre och nötväcka. Allt detta ger kvalitet i en trädgård.
- Om du är rädd för torra grenar ska falla ned eller att trädet börjar bli ihåligt så finns duktiga arborister som har kunskap om äldre ekar och deras tillstånd. Att bedöma hållfasthet och till och med ultraljudsundersöka äldre träd är idag något som kommer på bred front i hela Europa. Utnyttja denna kunskap, och hjälp till att bygga vidare samt bevara ekens värde i framtiden.

Producerad av Tekniska kontoret,  
Danderyds kommun.  
Besök gärna [www.danderyd.se](http://www.danderyd.se)

